

عنوان:

حُکمرانیِ شِناختی

(تلفیق فناوری و سیاست برای آینده‌ای پایدار)

نویسنده:

دکتر مهدی حمزه‌پور

عضو هیأت علمی گروه علوم
تصمیم و سیستم‌های
پیچیده دانشگاه مدیریت و
رئیس اندیشکده فناوری نرم
دانشگاه امام صادق علیه السلام

۱۴۰۳ اسفندماه

به سوی فهم فناوری نرم (۴۵)

اندیشکده فناوری نرم
دانشگاه امام صادق علیه السلام
I.S.U Soft Technology Think Tank

بسم الله الرحمن الرحيم

حکمرانی شناختی به عنوان یکی از موضوعات نوظهور در حوزه مدیریت و سیاستگذاری، ترکیبی از علوم شناختی، فناوری اطلاعات، و سیاستگذاری عمومی است. این مفهوم کنارهم آوردن روش‌های مختلف برای پیش‌بینی و مدیریت رفتار انسانی در سطوح مختلف حکمرانی را مطرح می‌کند. هدف نهایی آن بهبود تصمیم‌گیری، افزایش مشارکت عمومی، و ایجاد سیاست‌هایی است که بر مبنای فهم عمیق‌تر از شناخت و رفتار انسان‌ها استوار باشد.

تعریف و مفاهیم پایه:

حکمرانی شناختی در واقع به بکارگیری علوم شناختی در طراحی و اجرای سیاست‌های عمومی اشاره دارد. این حوزه شامل تحلیل داده‌های بزرگ، هوش مصنوعی، و مدلسازی شناختی برای بهبود کارایی و اثرگذاری فرایندهای حکومتی است. با ترکیب داده‌های جمع‌آوری شده از طریق فناوری‌های مدرن و مدل‌های شناختی، امکان پیش‌بینی و تحلیل رفتار اجتماعی به شکل بهتری فراهم می‌شود.

زمینه‌های کاربرد:

۱. آموزش و پرورش: با استفاده از مدل‌های شناختی، می‌توان روش‌های آموزشی را بهبود بخشید. برای مثال، با تحلیل داده‌های آموزشی، می‌توان نقاط قوت و ضعف هر دانش‌آموز را شناسایی کرده و راه‌حل‌های آموزشی متناسب ارائه داد.

۲. سلامت عمومی: حکمرانی شناختی می‌تواند به بهبود سیاست‌های سلامت عمومی کمک کند. با تحلیل رفتارهای جمعیت در مواجهه با بیماری‌های واگیردار، می‌توان برنامه‌های واکسیناسیون و پیشگیری مؤثرتری طراحی کرد.

۳. مدیریت شهری: استفاده از داده‌های بزرگ شهری در کنار تحلیل شناختی می‌تواند به توسعه سیاست‌های بهینه‌تری برای مدیریت ترافیک، مصرف انرژی و توسعه فضای سبز منجر شود.

مطالعات موردی و مثال‌های واقعی:

یکی از مثال‌های بارز در این زمینه، استفاده کشور سنگاپور از فناوری‌های شناختی برای مدیریت ترافیک شهری است. با نصب حسگرها و استفاده از الگوریتم‌های تحلیل داده، سنگاپور توانسته است تا جریان ترافیک را به‌طور قابل توجهی بهبود بخشد. همچنین، در حوزه بهداشت، تحلیل داده‌های مرتبط با کووید-۱۹ به کشورهایمانند کره جنوبی و تایوان کمک کرد تا با استفاده از اپلیکیشن‌های ردیابی تماس و تحلیل رفتار عمومی، به کنترل شیوع ویروس بپردازند.

چالش‌ها و پیش‌نیازها:

یکی از مهم‌ترین چالش‌های حکمرانی شناختی، حفاظت از حریم خصوصی و امنیت داده‌ها است. همچنین، نیاز به زیرساخت‌های قوی و منابع انسانی ماهر برای تحلیل و تفسیر داده‌ها وجود دارد. علاوه بر این، باید توجه داشت که اتکا به فناوری به تنهایی کافی نیست و نیاز به تعامل انسان و ماشین، و فهم عمیق از مسائل اجتماعی وجود دارد.

نتیجه‌گیری:

حکمرانی شناختی پتانسیل بالایی برای تحول در نحوه عملکرد دولت‌ها و سازمان‌های دولتی دارد. با این حال، موفقیت در این مسیر مستلزم آمادگی برای مواجهه با چالش‌های فنی، اخلاقی و اجتماعی است. با توجه به سرعت بالای پیشرفت فناوری، حرکت به سوی حکمرانی شناختی اجتناب‌ناپذیر است. اما لازم است که این حرکت با دقت، فهم و همراهی دانشمندان و سیاست‌گذاران انجام گیرد تا به نتایج مطلوب دست یابد و جامعه‌ای پایدار، عادلانه و همگرا را بسازد. در نهایت، حکمرانی شناختی نشان‌دهنده آینده‌ای است که در آن تصمیم‌گیری‌ها نه تنها بر اساس داده‌ها، بلکه بر اساس درک عمیق‌تری از رفتار و شناخت انسان‌ها انجام می‌شود، و در این مسیر، دانش‌جویان و مدیران نقشی کلیدی در پیشبرد و پیاده‌سازی آن دارند.